

تەيف سامى و باوانى ۷۶ ترليان دەلارىيان ل كورد دزيو، مووچەش بە مەت دەدان!.. شەركە كرمانج

چەند ئۆزىگە تەيف سامى، وەزىرى دارايى عەراق، بەشەرمانە و
اشكەوانە گوتى ئىمە، دەۋىتى عەراق، چى دىكە مووچەي
فەرمانبەرانى ھەر مى كوردستان نادىن. چەند ساۋىگە قىسە ل دزى
سەدە دىكرەت بەئام ئىستا بەتان ۋون دەبەتتەۋە كە تەيف و باوانى
لە ھەموو دزەگەۋرەكان دزەگەۋرەترن.

من لەبرە ناچمە ناو ھەندە زەرەكانى ئىم پىرسە، بەشى ھەر زەرتان
ئاگادارن، ھەمووشمان دەزانين كە كەم تا زەرەكومەتى ھەرەم نەك لە
مەملەنەكانى لەگە بەغدا بەكەۋو لە دابىنەكردنى مووچەي
فەرمانبەرەكانى خەتەبارە. خەتەي بەكەمىشى ئىۋە نىيە كە لىستى
مووچە دروست نىيە، داھاتى نەۋت ئادەستى بەغدا ناكات، يان داھاتى
ناۋخە نانەرەت، وەك تەيف سامى دەتەت. ئىمانە پىرسى لاۋەكەن، لاى من
خەتەكە لەۋەدايە بە دەبەتەكومەتەك كە دوو حىزب ۳۲ ساۋە بەتەۋەي
دەبەن تا ئىستا نەتەۋانىۋە كە چارەسەرەك لە دەرەۋەي گەۋەنەۋە بە
بەغدا فەراھەم بەكات. ئىم وتارە دەيەۋەتە باس لە دوو ھەكارى دىكە
بەكات كە پەيۋەندىيان بە عەقەيىتەي كورد ھەيە، يەكەكىان عەقەيىتەي
كەمەگەي كوردى بەگەشتى، ئىۋەي دىكەش عەقەيىتەي ھەسەۋەكەۋەت و
كردارى يەكەتەي و پارتى. ديارە ھەكارەزەرن، بەئام ئىم دوۋانە ھەم
گرەنگە ھەم ئىگەر بەگەۋەنەكە بە ئاقارەكى دىكەدا دەبەن لە
بەرژەۋەندى كوردستانىان.

كەشەي يەكەم ئىۋەيە كە كورد ۋادەزانە مووچە، يان باشتەر بەئەم
بودجە، ئىمتىيازەكە، چاكەيەكە، پىاۋەتەيەكە، خەرەكە، عەراق بە
كوردى دەكات، يان دەدات. دەيان حەقىقەتەن ئىم تەگەيشتە پوۋچە
دەكەنەۋە. مەبەستى سەرەكى ئىم وتارەش ھەۋەشەندەۋەي ئىم
تەگەيشتەن و جىھانەينىيەيە، كە زادەي سەد ساۋە داگىركارىيە و
داگىركردنى عەقەي ئىنسانى كوردە لە عەراق.

لەم كورتە وتارە، ھەر دەرفەتەي ئىۋە دەبەتە كە ئامازە بە يەكەكىان
بەكەين. ناۋچەي ئىمە، كەندەناۋە، كە لە ۋەي جۇگرافىيەۋە
دەرژەراۋەي "دەشتى ھەۋەلەر"، تا ۱۹۷۵ سەر بە پارەزگەي ھەۋەلەر

بوو، بېلام دواتر زياتر له ۲۰ گوندي خرايې سره ګرکووک و ناحيې
"قودس"ي جاران و "سرګرګان"ي ئېستايان له دروست کرد. له و
داتايانې کې ئېستا دېخېنډې وو، بېتان ددردکېوت کې بېچي ئې و
ناوچېي له ۱۹۷۵ تېعريب کړا و خرايې سره پارېزګاي ګرکووک.
من خېکې ئې و ناوچېي م و له و ګورې بووم، گوند بې گوند ګرګاوم،
سرداني زېر له بېرې نېوتېکان و وېستګېکانې هېناردېکردنې نېوتم
له و دېفېرې کردوو. بېپېي ئې و داتايانې کې من له ئېندازياران و
خېکې ناوچېي وېرم ګرتوو، سرګرګان ۲۰۰ بېر نېوتې له يې،
گوندکې ئې مې، ګا بېرکې، بې بېرورد بې گوندکېکانې دېکې کېمترين
بېرې نېوتې هېي له سرګرګان، کې پېنج بېرې نېوتې، گوند هېي ۳۰
بېر نېوتې هېي، وېک وېوېفات. له کېتايي پېنجاګان بېم له يېکې
له و بېرې نېوتانې گوندکېمان وېک حرېس و دواتر وېک کرکېر دېست
بېکار دېت.

له پېنجاګانېو دېست بې دېرهېناني نېوت له و ناوچېي کړاو. ئېستا
۱۸۰ هېزار بېرميل نېوت بېرهېم دېهېنېت. له استيدا
ئېندازيارکېان دېن سرګرګان تواناي بېرهېمهېناني ۳۵۰ هېزار
بېرميل نېوتې هېي له ئېژکدا، ئېګر حرېبکېن. واز له و بېن کې
چېندين مليېن بېرميل نېوتې دېزرېت. بېلام بې حساب کردنې بېي
دزراوې نېوت له لايېن دېوېتي عېراق، واتې تېف سامې و باواني، با
کېمترين تواناي بېرهېمهېنان و هېناردېکردن وېک ئېژکېک
(مېدېلېک) وېرګرين، با بېن لاني کېم ئېژانې ۱۰۰ هېزار بېرميل
هېناردې کړاو. ئېګر له پېنجاګانېو حساب بکېين، کې دېبېتې لاني
کېم ۷۰ سا، هېر ساېکېش ۳۶۵ ئېژ، ئېوا له و کاتېو تا ئېستا
دېوېتي داګېرکېري عېراق 2,۵۵۵,۰۵۵,۵۵۵ بېرميل نېوتې دېرهېناو و
فرېشتوو، واتې له کاتېو تا ئېستا عېراق زياتر له ۲ ترليېن و
نيو نېوتې کوردستاني دزيو. ئېګر بېرميلي بې ۳۰ دېلار حساب
بکېين ئېو دېکاتې ۷۶,۶۵۰,۰۵۵,۵۵۵. ئېمېش ئېو دېګېيېنېت کې تېف
و باواني تېنيا له ناوچېي سرګرګان زياتر له ۷۶ ترليېن و نيو
دېلاريان له ساماني نېشتيماني ګېلي کوردستان دزيو. ئېګر نېوتې
با بېګوګو و جېوېل جېمبور و خانېقېن حساب بکېين ئېو دزييکې
خېي له ۵۰۰ ترليېن دېلارېش دېدات. دېبېت ئېو بزانين کې ئېګر
کاتي خېي نېوت بې ۳۰ دېلار فرېشابېت ئېو ئېو ۳۰ دېلارې بېرانبېر
بې ۳۰۰ دېلاري ئېمې هېي چونکې تواناي کېيني دېلار له و کاتدا زېر
له ئېستا له سرېوېترې بوو.

کېچي ئېم استيې کېس قسې له سرې ناکات، له استيدا کېس هېر
ناشيزانېت. نېتېوېک ئاوا بې ئېي ووناک ساماني نېشتيمانېکېي
بذرې، کېچي سياسي توان و ووناکېير و ئېکاديمي و چالاکوانانېشي

وێک خۆشکێ عوامەک بە دنگ بن، ئێو بە دنیا یی و داگیرکەرێکێ هەر بە و شەوازی مامێکی لێگەدا داکات، واتە پارێ خەت بە منەت و لووتبەرزێ نێک داتە، بەکوو لەت دێ بە.

کەشێ دووێم، پەشتەریش، بە مام لانی کەم دواى مردنی مام جەلال و تەکچوونی نەوانی یەکێتی و پارتی، هەموو مامێکی ئێم دوو حیزبە دسەتدارێ لێگە عێراق، بە نزیکیوونێو لێ دسەتداران و حیزبەکان و کەسایەتییە عێراقییەکان یان دوورکەوتن و لێیان، مەبەست لێ قازانجی گشتی، بەرژێوێندی نەتەوێی و نیشتمانیی نەبوو، بەکوو بە دسەتکەوتەکی تەواو حیزبی بوو، ئێو ئێگەر بە ملشکاندنێ ئێوی دیکە نەبووبەت.

نموونە زۆرن بە مام تاوێکوو بابێتێکێ درێژداد نەبەت، ئێو تەنیا یەک نموونە ئاماژە پێ داکەین. کاتێک پارتی لێگە سەر و جەلبووسی لێ ۲۰۲۱ هەواپەیمانییە سە قەییەکیان پێک هەنا هەندێ بە وەرگرتنی پەستی سەرێکی عێراق بوو لێ یەکێتی نیو هەندێ چاوەکردنی بەرژێوێندی خۆکی کوردستان نەبوو. بە هەمان شەو، کاتێک یەکێتی لێگە مالیکی و عامری و خەزەلێ گریان لێ سەرگرتنی بەرێ سە قەییەکی داکرد، هەندێ بە شکست پەهەنانی پارتی و سەرخستنی کاندیدێکی خە ی بە پەستی سەرێکێ مار بوو، نیو هەندێ قازانجی گشتیی گەلێ کوردستان چاوە نەکرابوو، ئێم و سەدان نموونە دیکە.

بە یێ لێ سەرۆبێندی دوا گەلێ مەملەتێکانی هەرێم و عێراق لێ پەییوێند بە مووچە، هەر کردێک یان هەوێستێک کوردستانیان بینوێنن ئێم دوو خاوەنێ لێ سەرێو ئاماژە پێکرا چاوە نەکات ئێو هەر لێ جە ی خە دسەتێو. بە واتایەکی دیکە، دەبەت کوردستانیان لێ پێگە دەرێزێکەرێو لێگە بەغدا مامێ نەکن، وێک مەقەکی عەقە داگیرکەر و بە ئاگا لێ دزیی گەورەکانی ئێو دێوێتێ نەچنە دانوستانێو، بەکوو وێک خاوەن مەفەکی سەد سا زۆتکر و سامان دزراو بچن بە بەغدا. دووێم، کاتێک کە حیزب و لایەن کوردستانیەکان، بە خەکیش و، هەوێست دێ نوێن ئێو هەوێستێک، کردارێک، بەیاننامێک، دەبەت زادی قازانجی حیزبی نەبەت، بەکوو بەرژێوێندی نەتەوێی، نیشتمانیی، کوردستانی لێ بەر چاوە گرتەت.